

Aan het AB en DB van de Metropoolregio Eindhoven

Eindhoven, 12 oktober 2017.

Geachte bestuur,

Het rapport Berenschot heeft nogal wat opmerkingen over het functioneren van onze Metropoolregio. Raadstafel21 maakt daar onderdeel van uit en wordt ook in het rapport een aantal malen vernoemd. Om deze reden, maar ook omdat we u de bevindingen van onze Raadstafel wilden doen toekomen zodat u die bij uw beraadslagingen over het vervolg op het rapport kunt meenemen. Dit doen we mede ook vanuit onze bevoegdheid om ook ongevraagd advies te kunnen uitbrengen aan de Metropoolregio.

Voor alle duidelijkheid: het is de reactie van de 42 leden plus voorzitter van de Raadstafel en mag niet als gezamenlijke mening van de 21 gemeenteraden worden beschouwd. U heeft inmiddels de zienswijzen van de verschillende gemeenten op het rapport ontvangen en die zijn door de individuele raden aangenomen. Maar omdat de leden van de Raadstafel toch dichterbij de Metropoolregio staan dan het gemiddelde raadslid én omdat de leden door hun lidmaatschap te kennen geven de Metropoolregio van groot belang te vinden, vinden we een eigen reactie op het rapport Berenschot op zijn plaats.

Het concept van deze reactie is behandeld tijdens de bijeenkomst van de Raadstafel van 11-10-2017. De op/aanmerkingen van de leden zijn daar behandeld en -indien voldoende gedragen- opgenomen in deze reactie. De reactie is vervolgens in stemming gebracht unaniem aangenomen.

Wij zien uw reactie graag tegemoet.

Met vriendelijke groet,

Ton Dijkmans
Voorzitter Raadstafel21

Zienswijze van Raadstafel 21 op het evaluatierapport Metropoolregio Eindhoven door bureau Berenschot, juni 2017

1. Inleiding

Er schort nogal wat aan ons samenwerkingsverband, dat is de conclusie die de Raadstafel trekt uit de bevindingen van bureau Berenschot. Met als dieptepunt de opmerking dat 3 colleges erover denken om zich terug te trekken uit de Metropoolregio.

Maar er zijn ook positieve signalen te lezen. Zo staan gemeenteraden blijkbaar positiever tegenover de Metropoolregio dan de colleges. Een aangezien raden het hoogste orgaan zijn in onze gemeentelijke structuur, is dat een resultaat wat er toe doet. Terecht concludeert Berenschot dat “draagvlak in de raden voor de Metropoolregio van cruciaal belang is (pag. 14). Toegegeven: 1/3 van de raden is negatief, maar 2/3 is neutraal tot positief en dat is iets om vast te houden en verder uit te bouwen.

Onze reactie heeft dan ook als leidend thema: hoe kan de betrokkenheid van raden verder verbeterd worden? Natuurlijk treft u in onze reactie ook opmerkingen over andere onderwerpen aan, zoals de structuur en aanpak van de Metropoolregio, maar ook daar gebeurt dit vanuit raadsledenperspectief.

Raadstafel21 vindt de Metropoolregio van dermate groot belang voor onze regio, dat ons inziens alle inspanningen geleverd moeten worden om deze tot een samenwerkingsverband te maken waarin ook écht wordt samengewerkt en resultaten worden behaald waar ook de individuele gemeenten zich herkennen. Dat dit ook inspanningen vraag van de gemeenten -en dus ook de gemeenteraden- mag duidelijk zijn.

Actueel is dat de laatste berichten erop wijzen erop dat de gemeenten van het Stedelijk Gebied op een veel intensievere manier gaan samenwerken dan momenteel binnen de 21 het geval is. Dat kán een splijtzwaam zijn voor het samenwerkingsverband in zijn geheel hoewel het onderzoek ook uitwijst dat er verschillen bestaan tussen de “landelijke ring” rondom het stedelijk gebied en de gemeenten daarbinnen. Graag horen we van u hoe u hiermee om denkt te gaan op een dusdanige manier dat alle 21 gemeenten zich thuis kunnen voelen in de Metropoolregio.

Wij hopen met deze zienswijze een positieve bijdrage te leveren aan de Metropoolregio Eindhoven.

2. Zienswijzen op de conclusies van Berenschot vanuit raadsleden perspectief.

In deze zienswijzen gaan we niet in op alle conclusies van Berenschot, maar op die punten die wij relevant achten in het kader van de verbinding met de raden.

2.1. Begin van de Metropoolregio en Regionale Agenda

Berenschot concludeert dat de Metropoolregio in zeer korte tijd -en naar onze mening: te haastig- tot stand is gekomen. Raden én colleges zijn daardoor onvoldoende aangehaakt bij het samenwerkingsverband en daardoor komt Berenschot tot de conclusie dat de Metropoolregio “Los zand” is (pag. 28).

Het is onze mening dat de wijze waarop de Regionale Agenda is ontstaan, een belangrijke reden is voor deze onsamenvatbaarheid. De Regionale Agenda is immers het fundament van samenwerking voor de Metropoolregio. Daarin staat omschreven op welke vlakken en hoe de gemeenten willen samenwerken, maar de Agenda is onder stoom en kokend water opgesteld, zonder te zorgen voor een zorgvuldige gang langs de gemeenten en raden. Er heeft geen brede discussie plaatsgevonden over de agenda teneinde draagvlak te verwerven door colleges, maar zeker raden, intensief te betrekken bij de inhoud van de agenda. Er is door het bestuur bewust het risico genomen om dit zo te doen (pag. 6). Dat heeft ertoe geleid dat men zich nauwelijks bewust is van het belang en de inhoud van de Regionale Agenda en dat wrekt zich nu.

Aanbeveling:

De Regionale Agenda is de kern van ons samenwerkingsverband. Daarom moet voor de totstandkoming van nieuwe agenda voor de periode 2018-2024 een zorgvuldigere koers gekozen worden dan bij de huidige. Betrokkenheid van raden hierbij is cruciaal.

2.2. Visie op bestaansrecht Metropoolregio

Op verschillende punten in het rapport kun je lezen dat er door de gemeenten (mn. de colleges) verschillend wordt aangekeken tegen wat de Metropoolregio nu eigenlijk moet zijn. Sommigen kijken met weemoed terug naar de “slagkracht” van het SRE, anderen zien de Metropoolregio (net als overigens andere samenwerkingsverbanden waaraan deel genomen wordt) als een bedreiging voor de zelfstandigheid van de gemeente. Dit verschil in perspectief is ook verklarend voor sommige uitkomsten van de evaluatie.

Aanbeveling:

Als niet alle deelnemers op dezelfde lijn zitten waartoe wordt samengewerkt, kun je niet verwachten dat de resultaten van de samenwerking door eenieder hetzelfde gewaardeerd worden. Het is dan ook onze aanbeveling een intensieve discussie met primair de bestuurders, maar ook de gemeenteraden te voeren over wat de Metropoolregio nu eigenlijk moet zijn. Waar zitten de gemeenschappelijke ideeën waarop verder gebouwd kan worden en wat zijn absolute “no-go” onderwerpen? Moet de Metropoolregio alleen een netwerkorganisatie zijn of mag er méér verwacht worden? En zo ja: onder welke voorwaarden? Moeten we binnen de Metropoolregio anders omgaan met de gemeenten in de periferie dan met de kerngemeenten (stedelijk gebied)? Vragen die wat ons betreft beantwoord moeten worden voordat Metropoolregio 2.0 ontstaat. Alleen door de discussie met elkaar aan te gaan wat we nu eigenlijk wel en niet gemeenschappelijk willen, kan een succesvolle verdere samenwerking ontstaan.

2.3. Bestuurlijke slagkracht

Een van de belangrijkste punten in de evaluatie, is het ontbreken van (aansprekende) resultaten van het samenwerkingsverband en het ontbreken van bestuurlijke slagkracht wordt als belangrijkste oorzaak genoemd. Wij onderschrijven in zekere zin deze bevindingen.

Binnen samenwerkingsverbanden bestaat altijd een spanningsveld tussen enerzijds de slagkracht en anderzijds de verschillende meningen van de deelnemers in dat verband. Dat zal altijd zo zijn, maar daarom is een gedeelde visie van zo’n groot belang (zie ook 2.2). De Metropoolregio heeft het zich echter extra moeilijk gemaakt door de gekozen constructie:

- Het Regionaal Platform heeft formeel beslissingsbevoegdheid, maar gebruikt die niet en is zich van deze bevoegdheid nauwelijks bewust. Er wordt ook weinig ter beslissing voorgelegd.
- Ook in het Algemeen Bestuur worden besluiten genomen, echter daar wordt nauwelijks discussie gevoerd. Het is onze indruk dat het lidmaatschap daarvan eerder als een “verplicht nummer” beschouwd wordt dan een platform waar belangrijke besluiten over de koers van onze regio genomen worden. De terugkoppeling naar en discussie met de eigen raden over in te nemen of genomen standpunten vindt onvoldoende plaats, wat er mede ook oorzaak van is dat de Metropoolregio voor veel raadsleden “ver van mijn bed” is.

Aanbevelingen:

- a) De constructie met twee besluitvormende platformen is ongelukkig. Het is onze aanbeveling alle besluitvorming in het AB te laten plaatsvinden, natuurlijk los van de uiteindelijke besluiten die in de raden genomen moeten worden.*
- b) Het bespreken binnen de eigen raden van beslispunten van de Metropoolregio, zou geen vrijblijvendheid voor bestuursleden mogen zijn. Acceptatie van het bestuurslidmaatschap zou deze taak expliciet moeten inhouden.*
- c) Het regionaal platform is zeer nuttig als netwerkmogelijkheid. Respondenten geven aan dat het bestuurlijk netwerk door de Metropoolregio is versterkt (pag. 9). Op dit punt functioneert het platform naar onze mening goed en zou behouden moeten worden, maar niet als besluitvormend orgaan.*

2.4. Onderlinge communicatie raden.

Er wordt geconcludeerd (pag. 24) dat er onduidelijkheid is over de rol, taken en bevoegdheden van de Raadstafel, zowel bij raadsleden en colleges. Maar ook binnen de Raadstafel heeft discussie plaatsgevonden over de eigen rol. Punt is, dat er binnen de Raadstafel geen onduidelijkheid over is dat de Raadstafel géén “regionale gemeenteraad” is of dat wil zijn. Het Witboek is ook expliciet daarin. Wél hebben de leden méér behoefte aan het onderling delen van meningen en informatie over aangedragen onderwerpen. Een van de taken van de Raadstafel is het zijn van informatieplatform en die rol komt tot op heden onvoldoende tot uiting. De agendasetting van de Raadstafel zal hiervoor aangepast worden, maar dit is een intern punt. Maar ook: het delen van informatie over standpunten tussen de raden van de 21 gemeenten, wordt beschouwd als cruciaal voor de legitimiteit van de genomen besluiten en dit is een functionaliteit die feitelijk niet ter beschikking is.

Aanbevelingen:

- a) Het is van belang dat er extern geen onduidelijkheid is over de rol, taken en bevoegdheden van de Raadstafel. Wij bevelen daarom aan dit (nogmaals) als onderwerp onder de aandacht van bestuur en colleges te brengen. We adviseren actie te ondernemen richting de griffies/raden zodat voorlichting over de Metropoolregio en de R21 opgenomen kan worden in de introductieprogramma's van de nieuwe raden.*
- b) Een samenwerkingsverband kan nooit optimaal functioneren als er ook geen samenwerking tussen raden ontstaat. Raadstafel21 is een deel van die samenwerking, maar het delen van informatie, visies en standpunten tussen raden, voorafgaand aan besluitvorming, is minstens zo belangrijk. Wij bevelen aan om een (digitale) structuur te ontwikkelen die informatie-uitwisseling tussen raden eenvoudig en toegankelijk maakt, zodat raden ook op de hoogte zijn van elkaars meningen voordat besluiten genomen worden. Het is aan te bevelen dat deze structuur aansluit op de informatieplatformen die al door raden gebruikt worden, zoals iBabs en Notubiz.*